

Dosarul nr. 3ra-1095/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. Z. Talpalaru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Clima, E. Palanciuc, A. Malfi)

ÎNCHEIERE

04 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Mariana Pitic
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea cererii de recurs depusă de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Sofronie Balan împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea recalculării pensiei pentru vechime în muncă,

împotriva deciziei din 29 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

constată:

La data de 01 august 2018 Sofronie Balan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea recalculării pensiei pentru vechimea în muncă.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, în perioada anilor 1968-2004 a activat în organele procuraturii în diferite funcții.

A menționat că, începând cu anul 2004, în conformitate cu Legea cu privire la Procuratură, în vigoare la acel moment, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă în mărime de 80% din salariul mediu lunar, conform funcției deținute, pe care o primea regulat, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei, la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu și a durat aceasta până la sfârșitul anului 2011.

A susținut că, în corespundere cu prevederile art. 34 alin. (6) din Legea nr. 118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură, procurorii pensionari beneficiau de dreptul la recalcularea pensiei în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, drept pe care l-a dobândit la data de 20 octombrie 1998.

A afirmat că, conform art. 73 alin. (8) din Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, procurorii pensionați, de asemenea, beneficiau de

recalculare a pensiei pentru vechime în muncă, odată cu majorarea generală a salariului procurorului în exercițiu.

A relevat că, prin Legea nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 335-XVI din 23 decembrie 2003 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, salariul procurorului s-a majorat cu 35%, care se achită începând cu data de 01 ianuarie 2013.

A invocat că, conform art. XXIX din Legea nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, începând cu 01 august 2016 salariul de funcție al procurorului se stabilește în raport cu salariul judecătorului, conform Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, ținându-se cont de nivelul Procuraturii, în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de procuror.

A mai invocat că, conform art. 5¹ alin. (2) lit. c) și 5² lit. e) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, salariul de funcție al procurorului din procuratura teritorială se stabilește în cuantum de 3,15 salarii medii pe economie pentru procurorul care are o vechime în muncă în funcția de procuror de peste 12 ani, iar pentru exercitarea funcției de conducere, procurorul beneficiază de următorul spor calculat în raport procentual față de salariul său de funcție în cuantum de: 7% – pentru exercitarea funcției de adjunct al procurorului-șef al procuraturii teritoriale.

A declarat că, Casa Națională de Asigurări Sociale, din motive necunoscute, la data adoptării legilor respective, nu a efectuat recalcularea pensiei, astfel, lipsindu-l de dreptul dobândit licit în anul 1998, de recalculare a pensiei, stabilindu-i mărimea pensiei cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia la 01 aprilie a fiecărui an.

A relatat că, la data de 06 iunie 2018 s-a adresat la Casa Națională de Asigurări Sociale cu cerere prealabilă privind recalcularea pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție conform prevederilor legale, însă prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-1275/18 din 13 iunie 2017 cererea prealabilă a fost respinsă.

A notat că, atât Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, cât și cele anterioare (din 1992 și 2003) asigură reglementarea garanțiilor sociale, una din ele fiind acordarea pensiei procurorului ca entitate de demnitate publică la o anumită vârstă - 50 de ani, cu respectarea obligatorie a principiului de recalculare a pensiei la fiecare creștere ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție.

A precizat că, Curtea Constituțională, prin hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii, funcționarilor publici, a decis că, stipulările legii privind stabilirea unor garanții materiale ale independenței procurorilor, judecătorilor trebuie să corespundă înaltului statut de persoane cu demnitate publică. Aceeași instanță de jurisdicție constituțională a indicat și pentru viitor organelor cu drept de inițiativă legislativă

că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, procurorului. Totodată, Curtea Constituțională s-a pronunțat univoc asupra faptului că, cuantumul pensiei stabilite printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată printr-un act normativ adoptat ulterior.

A menționat că, Curtea Constituțională, prin hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004, a statuat că, normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensii, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate.

A susținut că, Curtea Constituțională, prin hotărârea enunțată, a menționat că, dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție. Conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

A afirmat că, Curtea Constituțională, în hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011, acceptând statuările Curții Europene pentru Drepturile Omului de asimilare a dreptului la prestații sociale unui drept de proprietate în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, a concluzionat că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și, respectiv, art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică.

A invocat că, calcularea și achitarea pensiei procurorilor pentru vechimea în muncă, pensionați până la operarea modificărilor prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, în vigoare din 01 iulie 2011, conform condițiilor stabilite de această lege, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, provoacă discriminarea acestora în raport cu alți pensionari, foști colaboratori ai organelor procuraturii, care au obținut câștig de cauză pe aceleași temeieri, având la bază aceleași circumstanțe, cât și în raport cu actualii colaboratori ai procuraturii, care beneficiază de salarii mult mai favorabile și avantajoase, în situația în care exercită atribuții similare celor care au fost executate de către procurorii pensionați.

A solicitat recunoașterea ca fiind ilegală a deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-1275/18 din 29 iunie 2018, repunerea în dreptul lezat și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula și de a-i achita pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie, cu efectuarea recalculării de fiecare dată din data de 1 a lunii în care a fost și va fi efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu.

Ulterior, Sofronie Balan a depus cerere de concretizare a pretențiilor, solicitând suplimentar obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula și de a-i achita pensia pentru vechimea în muncă conform prevederilor

Legii nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2013 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, conform căroră salariul procurorului cu vechimea în muncă de la 15 la 20 de ani a fost majorat cu 35%, începând cu data de 01 aprilie 2013 până la data de 31 iulie 2016, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula și de a-i achita pensia pentru vechime în muncă conform art. XXIX din Legea nr. 152 din 01 iulie 2016, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului din procuratura teritorială (raională) în exercițiu, care are o vechime în muncă de peste 12 ani, cu recalcularea începând cu data de 01 august 2016, în mărime de 80% din suma de 14524,34 de lei, ce constituie 11619,72 de lei, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i efectua recalcularea pensiei începând cu data de 01 aprilie 2017, având în vedere majorarea salariului de la data de 01 aprilie 2017, ținându-se cont de modificările ulterioare ale legislației în cazul majorării generale a salariului procurorului în funcție și încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale cheltuielile de judecată în sumă de 5000 de lei.

Prin hotărârea din 28 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea depusă de către Sofronie Balan a fost admisă parțial, a fost recunoscută ca fiind ilegală decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-1275/18 din 29 iunie 2018, a fost repus Sofronie Balan în dreptul lezată, a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite lui Sofronie Balan pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului raionului, cu recalcularea acesteia, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie, cu efectuarea recalculării de fiecare dată de 1 a lunii în care a fost și va fi efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu și a fost încasată de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul lui Sofronie Balan suma de 2500 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia din 29 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Instanța de apel a statuat că, prima instanță just a concluzionat că, intimatul dispune de dreptul de a-i fi recalculată și achitată pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului-șef al procuraturii teritoriale, ținând cont de majorarea salariului procurorului, începând cu data de 01 aprilie 2013, iar decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-1275/18 urmează a fi anulată ca fiind neîntemeiată.

De asemenea, instanța de apel a reținut că, prima instanță just a conchis că, chiar dacă Legea nr. 118 din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură a fost abrogată prin Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008, Sofronie Balan a dobândit dreptul de a-i fi stabilită pensia de procuror, la data întrunirii condițiilor privind pensionarea procurorilor (atingerea vârstei de 50 de ani, precum și stagiul de cotizare de cel puțin 12 ani 06 luni în funcția de procuror), care erau în vigoare la acel moment și, anume, în anul 1998, așa cum, conform art. 6 alin. (1) și (2) din Codul civil, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații

juridice stinse anterior.

Instanța de apel a menționat că, toate modificările operate ulterior în actele legislative, care reglementează modul de calculare a pensiilor procurorilor, au efect doar pentru persoanele (procurorii), care vor beneficia de pensii după punerea în aplicare a modificărilor respective, aceste modificări neavând efect retroactiv, conform regulilor generale de acțiune a legii în timp.

La data de 28 iunie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat, iar la data de 25 iulie 2019 a depus recurs motivat împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi decizii cu privire la respingerea acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece instanța de apel nu a studiat minuțios actele normative în vigoare, care reglementează obiectul litigiului și nu a luat în considerare argumentele recurentului.

A menționat că, începând cu data de 01 iulie 2011, drepturile de pensionare a procurorilor au fost reglementate de prevederile art. 46² din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat.

A afirmat că, art. 46² din Legea enunțată nu prevedea faptul că, pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor.

A susținut că, începând cu data de 01 iulie 2011, pensia procurorilor nu se mai recalculează, dar se indexează anual la 1 aprilie conform art. 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998.

A specificat că, conform art. 33 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998, recalcularea pensiei se efectuează numai în cazul apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc până la acordarea drepturilor la pensie.

A declarat că, Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 privind modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost abrogate prevederile art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, ce reglementau recalcularea pensiilor și indemnizațiilor viagere ale procurorilor, a fost obiectul examinării sub aspectul constituționalității acesteia și prin Hotărârea nr. 27 din 20 noiembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, Curtea Constituțională a recunoscut ca fiind constituționale prevederile Legii nr. 56 din 09 iunie 2011, care reglementează condițiile noi privind asigurarea socială a procurorilor în exercițiu, cât și a celor în demisie.

A relevat că, noile prevederi legale au exclus posibilitatea recalculării pensiei procurorului în demisie în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, însă legislatorul a prevăzut și a acordat o substituție echitabilă (în limitele posibilității resurselor financiare disponibile în buget) în acest sens prin faptul că, pensia procurorilor se indexează anual la data de 01 aprilie, precum prevede art. 13

din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Prin referința depusă la data de 06 august 2019 Sofronie Balan, reprezentat de către avocatul Valentin Golubciuc, a solicitat respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe.

Examinând admisibilitatea cererii de recurs, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Prin urmare, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va aprecia condițiile de admisibilitate a recursului în conformitate cu prevederile art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, adică conform reglementărilor anterioare intrării în vigoare a Codului administrativ.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la data de 29 mai 2019 și a fost expediată recurentului la data de 04 iulie 2019, respectiv, recursul motivat depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale la data de 25 iulie 2019 este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei de contencios administrativ, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Complețul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Complețul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 193, 195, 230 și 258 alin. (3) din Codul administrativ și art. 270 din Codul de procedură civilă, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Mariana Pitic

judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu